

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-101

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Compulsory Paper-I

(History and its Theory)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) What is history ? Explain its functions.

(2) Explain the relation between Social Sciences and History.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) What are the main features of Church History Writing ?

(2) Evaluate the contribution of the scientific school of history.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) "History is the biography of Great Peoples." Comment.

(2) Explain the Romanticist theory of History.

(3) What is Post-structuralism ? Explain its nature.

(4) Examine the tradition of History writing in Ancient India.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Arab history writing
- (2) Ranke
- (3) Enlightenment trends
- (4) Herodotus
- (5) Marxian interpretation of History
- (6) Antonio Gramsci's concept of Hegemony.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) इतिहास म्हणजे काय ? हे सांगून इतिहासाची उपयुक्तता स्पष्ट करा.
- (2) इतिहास आणि सामाजिकशास्त्रे यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) चर्च इतिहास लेखनाची मुख्य वैशिष्ट्ये काय होती ?
- (2) इतिहासाबाबतचा शास्त्रिय प्रवाहाच्या कामगिरीचे मुल्यमापन करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) “थोर व्यक्तिची चरित्रे म्हणजे इतिहास.” भाष्य करा.
- (2) इतिहासाबाबतचा स्वच्छंदतावादी सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (3) उत्तर-संरचनावाद म्हणजे काय ? हे सांगून त्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (4) प्राचीन भारतातील इतिहास लेखन परंपरेचे परीक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) अरब इतिहास लेखन
- (2) रांके
- (3) बुद्धीवादी प्रवाह
- (4) हेरोडोटस्
- (5) इतिहासाची मार्क्सवादी मिमांसा
- (6) अन्तोनियो ग्रामचीचा प्रभुत्ववाद सिद्धांत.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-102

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Compulsory Paper II

(Evolution of Ideas and Institutions in Ancient India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Examine the literary sources of Ancient India.

(2) What is meant by lineage of society ? Discuss the concept with reference of Vedic society.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Examine the administration under the Mauryas.

(2) What was the nature of State and Kingship under the Guptas.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) Examine the main features of Paleolithic culture in India.

P.T.O.

- (2) Discuss the causes for decline of Indus Valley Civilization.
- (3) What was the nature of Kingship under the Mauryas ?
- (4) Explain the nature of Satavahanas polity.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) The Upanishada
- (2) Megasthenes Indica
- (3) The Ashokan Rock Edicts
- (4) Mahajanpadas
- (5) Sabha and Samiti
- (6) Trade in the south.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) प्राचीन भारताच्या इतिहासाच्या वाङ्मयीन साधनांचे परीक्षण करा.
- (2) वंशाधारित समाज व्यवस्था म्हणजे काय ? वेदकालीन समाज व्यवस्थेच्या संदर्भात या संकल्पनेवर चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) मौर्यकालीन प्रशासनाचे परीक्षण करा.
- (2) गुप्तकालीन राज्य आणि राजपदाचे स्वरूप कसे होते ?

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांचे उत्तर प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) भारतातील पुराणमयुगीन संस्कृतीच्या वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.
- (2) सिंधु संस्कृतीच्या ऱ्हासाच्या कारणांवर चर्चा करा.
- (3) मौर्यकालीन राजपदाचे स्वरूप काय होते ?
- (4) सातवाहनांच्या राज्यव्यवस्थेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांचे (टीपांची) उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) उपनिषद
- (2) मेगास्थेनिजचा इंडिका
- (3) अशोकाचे शिलालेख
- (4) महाजनपदे
- (5) सभा आणि समिती
- (6) दक्षिणेकडील व्यापार.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-103

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

(Core Paper 3)

(Maratha Polity)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
  - (i) Define the term 'Maratha Polity' and explain its nature.
  - (ii) Explain the importance of Marathi literary sources useful for the study of Maratha Polity.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
  - (i) Explain the concept of the Maratha Kingship and state its changing nature.
  - (ii) Evaluate the salient features of judicial system under the Marathas.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
  - (i) Examine the foreign traveler accounts as source of Maratha History.

P.T.O.

- (ii) Explain the nature of Provincial Administration under the Maratha State.
- (iii) What were the major areas of expenditure of the Maratha State ?
- (iv) Explain the nature and salient features of the Maratha Cavalry.

4. Write notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (i) Sanskrit sources of Maratha History.
- (ii) Kotwal under the Peshwas.
- (iii) Ashtapradhan Mandal.
- (iv) Type of 'Ordeals'.
- (v) Gota Sabha.
- (vi) Organisation of Maratha Infantry.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [12]

- (i) 'मराठा राज्यव्यवस्था' या संज्ञेची व्याख्या करा व त्याच्या स्वरूपाचे स्पष्टीकरण द्या.
- (ii) मराठा राज्यव्यवस्थेच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या मराठी साधनांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे 500 शब्दांत लिहा : [20]

- (i) मराठा राजपदाची संकल्पना स्पष्ट करा व त्याचे बदलत गेलेले स्वरूप सांगा.
- (ii) मराठेकालीन न्याय व्यवस्थेच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे मुल्यमापन करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (i) मराठा इतिहासाचे साधन म्हणून परकीय प्रवाशांच्या वृतांताचे परीक्षण करा.
- (ii) मराठाराज्याच्या प्रांतिक प्रशासनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (iii) मराठा राज्याच्या खर्चाच्या मुख्य बाबी कोणत्या होत्या ?
- (iv) मराठा घोडदळाचे स्वरूप व ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (i) मराठा इतिहासाची संस्कृत साधने.
- (ii) पेशवेकालीन कोतवाल
- (iii) अष्टप्रधान मंडळ
- (iv) 'दिव्यांचे' प्रकार
- (v) गोतसभा
- (vi) मराठा पायदळाचे संघटण।

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-104

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Optional Paper I

(Cultural History of Maharashtra)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
  - (i) Explain the various views about the Nomenclature of Maharashtra.
  - (ii) Explain the term 'Maharashtra Dharma'. Trace its origin and change in its meaning.
2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
  - (i) Assess the philosophy and teaching of Datt Cult.
  - (ii) Explain the contribution of Bhakti Literature in development of Cultural Maharashtra.
3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
  - (i) Explain the term 'Culture' with special reference to the Maharashtra culture.

P.T.O.

- (ii) State the nature and importance of Shahiri Literature.
- (iii) Discuss the socio-cultural impact of Islam on Maharashtra Culture.
- (iv) Explain the salient features of the temple architecture in Maharashtra.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (i) Origin of Marathi Language
- (ii) Main works of Dnayaneshwar
- (iii) Sabhasad Bakhar
- (iv) Salient features of Folk Literature
- (v) Performing arts in Medieval Maharashtra
- (vi) Palaces Architecture under the Maratha.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (i) महाराष्ट्र नावाच्या व्युत्पत्ती विषयीच्या विविध मतप्रवाहांचे स्पष्टीकरण करा.
- (ii) महाराष्ट्र धर्म ही संज्ञा स्पष्ट करा. त्याच्या उगमाचा व बदलत गेलेल्या अर्थाचा मागोवा घ्या.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (i) दत्त सांप्रदायाच्या तत्वज्ञानाचे व शिकवणीचे मूल्यमापन करा.
- (ii) महाराष्ट्राच्या सांस्कृतीक विकासातील भक्ती साहित्याचे योगदान स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दात लिहा : [20]

- (i) महाराष्ट्राच्या संस्कृतीच्या विशेष संदर्भात 'संस्कृती' ही संज्ञा स्पष्ट करा.
- (ii) शाहिरी वाङ्मयाचे स्वरूप व महत्व सांगा.
- (iii) महाराष्ट्राच्या संस्कृती वरील इस्लामच्या सामाजिक व सांस्कृतिक प्रभावाची चर्चा करा.
- (iv) महाराष्ट्रातील मंदीर स्थापत्याची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही **चार** टिपांची उत्तरे प्रत्येकी **100** शब्दात लिहा : [20]

- (i) मराठी भाषेचा उगम
- (ii) ज्ञानेश्वरांच्या प्रमुख ग्रंथरचना
- (iii) सभासद बखर
- (iv) लोक वाङ्मयाची ठळक वैशिष्ट्ये
- (v) मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील सादरीकरणाची कला
- (vi) मराठेकालीन प्रासाद स्थापत्यकला.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-105

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Optional Paper No. 3

(Social Background of Dalit Movement in Maharashtra)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Explain the concept of 'Caste' and explain its impact on the society.

(ii) What is meant by Dalit ? State the various attitudes on the subject.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) How does the Jain and Buddhist philosophies led to create the social equality ?

(ii) Explain the contribution of Saint Ekanath in highlighting the problems of Untouchability.

P.T.O.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
- (i) Discuss the role played by Saint Chokha Mela in the context of social equality.
  - (ii) Explain the contribution of Kisan Faguji Bansode in Dalit Movement.
  - (iii) Discuss the work of Prarthana Samaj in Social Reform Movement.
  - (iv) Explain the teaching and importance of Satyashodhak Samaj.
4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (i) Emergence of caste system
  - (ii) Saint Tukaram
  - (iii) Saint Kanhopatra
  - (iv) An equalitarian writing of Mahatma Phule
  - (v) Social contribution of Arya Samaj
  - (vi) Anarya Dosh Pariharak Mandali.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

(i) 'जात' ही संकल्पना स्पष्ट करा व समाज व्यवस्थेवरील त्याचा प्रभाव स्पष्ट करा.

(ii) 'दलित' म्हणजे काय ? या विषयीचे विविध विचार प्रवाह सांगा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]
- (i) सामाजिक समता निर्माण करण्यात जैन व बौद्ध तत्वज्ञान कसे कारणीभूत ठरले ?
- (ii) संत एकनाथांनी अस्पृश्यांच्या समस्यावर प्रकाश टाकण्यात पार पाडलेली भूमिका स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तरे लिहा : [20]
- (i) सामाजिक समता प्रस्थापित करण्यात संत चोखामेळा यांनी बजावलेल्या भूमिकेची चर्चा करा.
- (ii) किसन फागूची बनसोडे यांचे दलित चळवळीतील योगदान स्पष्ट करा.
- (iii) समाज सुधारणा चळवळीतील प्रार्थना समाजाच्या कार्याची चर्चा करा.
- (iv) सत्यशोधक समाजाची शिकवण व महत्व स्पष्ट करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]
- (i) जातीव्यवस्थाचा उदय
- (ii) संत तुकाराम
- (iii) संत कान्होपात्रा
- (iv) महात्मा फुले यांचे समतावादी लेखन
- (v) आर्य समाजाचे सामाजिक योगदान
- (vi) आनार्य दोष परिहारक मंडळी.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-106

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Optional Paper IV

(History and Philosophy of Science and Technology

Development in the West)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Explain the various definitions of Science and Technology with examples.

(ii) Describe the development of Science and Technology in the Greece and Rome civilization.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Discuss the relation between Church and science in the Medieval period.

(ii) Give the nature and importance of the Renaissance Science.

P.T.O.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
- (i) Describe the rise and development of the Industrial Revolution.
  - (ii) Explain the theory of Darwinism.
  - (iii) Evaluate the impact on technological progress made by the use of steam and electricity.
  - (iv) Write the contribution of Galilean of the progress of Modern Science.
4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (i) Philosophy of Science
  - (ii) Science and Technology in Egypt civilization
  - (iii) Newton
  - (iv) Explain the concept 'Renaissance'
  - (v) Communication revolution with special reference to Telephone
  - (vi) Petroleum products.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (i) विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाच्या विविध व्याख्या उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- (ii) ग्रीक आणि रोमन संस्कृतीतील विज्ञान आणि तंत्रज्ञानातील विकासाचे वर्णन करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]
- (i) मध्ययुगातील चर्च आणि विज्ञान यांच्या संबंधावर चर्चा करा.
- (ii) विज्ञान प्रबोधनाचे स्वरूप आणि महत्व स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांचे उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दात लिहा : [20]
- (i) औद्योगिक क्रांतीच्या उदय आणि विकासाचे वर्णन करा.
- (ii) डार्विनझिम' (उत्क्रांतीवाद) सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (iii) वाफेचा आणि विद्युतशक्तीचा वापरामुळे तंत्रज्ञानातील प्रगतीवर झालेल्या परिणामांचे मुल्यांकन करा.
- (iv) आधुनिक विज्ञानाच्या प्रगतीतील गैलिलिओ ची कामगिरी लिहा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]
- (i) विज्ञानाचे तत्त्वज्ञान
- (ii) इजिप्त संस्कृतीतील विज्ञान आणि तंत्रज्ञान
- (iii) न्युटन
- (iv) 'प्रबोधन' संकल्पना स्पष्ट करा
- (v) टेलिफोनच्या विशेष संदर्भात संज्ञापन क्रांती
- (vi) पेट्रोलियम पदार्थ.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-107

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Optional Paper V

(USA : From Isolation to Hegemony)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) What is Isolationism ? Can the term be applied to United States' Foreign Policy after World War I ?

(ii) What were the main provisions of Washington Conference ? Explain its importance.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Examine the role played by the United States in World War II.

(ii) What was the cold war ? State the ideological aspects of this conflict.

P.T.O.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
- (i) State the role of United States at the Paris Peace Conference.
  - (ii) Explain the relation between United States and League of Nations.
  - (iii) Explain the United States' Foreign Policy during World Depression.
  - (iv) What were the main features of NATO ?
4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (i) Open Door Policy
  - (ii) Good Neighbour Policy
  - (iii) 14 Points of President Wilson
  - (iv) The Manchurian Crisis (1931)
  - (v) SEATO
  - (vi) Nature of War in Vietnam.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
- (i) अलिप्ततावाद म्हणजे काय ? ही संकल्पना पहिल्या महायुद्धा नंतरच्या अमेरिकेच्या परराष्ट्रीय धोरणास लागू पडू शकली का ?
  - (ii) वॉशिंग्टन परिषदेच्या प्रमुख तरतुदी काय होत्या ? त्याचे महत्व स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [20]
- (i) दुसऱ्या महायुद्धातील अमेरिकेच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
  - (ii) शीतयुद्ध म्हणजे काय ? या संघर्षातील वैचारिक दृष्टीकोण स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दात लिहा : [20]

- (i) पॅरिस शांतता परिषदेतील अमेरिकेची भूमिका सांगा.
- (ii) राष्ट्रसंघ व अमेरिका यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.
- (iii) जागतिक महामंदीच्या काळातील अमेरिकेचे परराष्ट्रीय धोरण स्पष्ट करा.
- (iv) नाटोची ठळक वैशिष्ट्ये काय होती ?

4. खालीलपैकी कोणत्याही **चार** टिपांची उत्तरे प्रत्येकी **100** शब्दात लिहा : [20]

- (i) मुक्तद्वार धोरण
- (ii) चांगले शेजारी धोरण (Good Neighbour Policy)
- (iii) प्रे. विल्सन यांचे 14 मुद्दे
- (iv) मांचुरियन प्रेचप्रसंग (1931)
- (v) सीअॅटो
- (vi) व्हिएतनाम युद्धाचे स्वरूप.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-202

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Compulsory Paper 5

(Evolution of Ideas and Institutions in Medieval India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) What is Medievalism ? Discuss it in the context of India.

(2) Discuss the theory of state as outlined in the Shukranitisara.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Critically examine the nature of social mobility in Medieval India with reference to the emergence of new administrative classes in North India.

(2) Examine the main features of the agrarian system in Medieval South India.

3. Answer any *two* of the following in **250** words each : [20]

(1) State the importance of factory records for the study of Medieval Indian History.

P.T.O.

- (2) Examine the features of the theory of Patrimonial Beaucocratic State.
- (3) Explain the main features of Sufism in India.
- (4) Bring out the importance of the main trading centres under the Mughals.

4. Answer any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Autocracy
- (2) Theory of Kingship depicted in Adnyapatra
- (3) Sant Kabir
- (4) Ijaradari
- (5) Dadani
- (6) Varaha.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) मध्ययुगीनता म्हणजे काय ? भारताच्या संदर्भात त्याची चर्चा करा.
- (2) 'शुक्रनीतीसार' मधील राज्यविषयक सिद्धांताची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) उत्तर भारतातील नव्या प्रशासकीय वर्गाच्या उदयाच्या संदर्भात मध्ययुगीन भारतातील सामाजिक गतिशिलतेच्या स्वरूपाचे चिकित्सक परीक्षण करा.
- (2) मध्ययुगीन दक्षिण भारतातील शेतीव्यवस्थेच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) मध्ययुगीन भारताच्या इतिहासाच्या अभ्यासासाठी फॅक्टरी रेकॉर्डचे महत्व सांगा.
- (2) पितृसत्ताक नोकरशाही राज्यसिद्धांताच्या वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.
- (3) भारतातील सुफिपंथाची प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (4) मुघलकालीन प्रमुख व्यापारी केंद्राचे महत्व विशद करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) एकाधिकारशाही
- (2) आज्ञापत्रातील राजपदाची संकल्पना
- (3) संत कबीर
- (4) इजारदारी
- (5) दादणी
- (6) वराह.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-203

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Compulsory Paper 6

(Socio-economic History of the Marathas)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
  - (i) Critically examine the accounts of foreign travellers useful for the study of the socio-economic history of the Marathas.
  - (ii) Discuss the various views regarding the nature of the Baluta System in Medieval Maharashtra.
2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
  - (i) Discuss the principles of assessment of land and the various methods of land revenue collection under the Marathas.
  - (ii) Highlight the centres of trade and trade routes of 17th and 18th Century Maharashtra.
3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
  - (i) Bring out the importance of the institutions of family and marriage in the social life of 17th and 18th Century Maharashtra.

P.T.O.

- (ii) Explain the main features of primary and higher education under the Marathas.
- (iii) Explain the nature of military land tenures under the Marathas.
- (iv) Examine the nature of Textile and Leather work industries in Medieval Maharashtra.

4. Answer any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (i) Factory Records
- (ii) Mirasdars
- (iii) Concept of social mobility
- (iv) Role played by fairs and festivals
- (v) Watan
- (vi) Hon

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दात उत्तरे लिहा : [20]

- (i) मराठ्यांच्या सामाजिक व आर्थिक इतिहासाच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या परकीय प्रवाशांच्या वृत्तांतांचे परीक्षण करा.
- (ii) मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील बलुता पद्धतीच्या स्वरूपाविषयी विविध मतांची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दात उत्तरे लिहा : [20]

- (i) मराठेकालीन जमीनधारानिश्चित करण्याच्या व महसूल गोळा करण्याच्या विविध पद्धतींची चर्चा करा.
- (ii) 17व्या व 18व्या शतकातील महाराष्ट्रातील व्यापारीकेंद्र व व्यापारी मार्गावर प्रकाश टाका.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची प्रत्येकी **250** शब्दात उत्तरे लिहा : [20]

- (i) 17व्या व 18व्या शतकातील महाराष्ट्राच्या सामाजिक जीवनातील कुटुंब व विवाह संस्था यांचे महत्व विशद करा.
- (ii) मराठेकालीन प्राथमिक व उच्चशिक्षणाची प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (iii) मराठेकालीन लष्करी जमीनधारणा पद्धतीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (iv) मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील वस्त्रोद्योग व चर्मोद्योगाच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही **चार** टिपा प्रत्येकी **100** शब्दात लिहा : [20]

- (i) फॅक्टरी रेकॉर्ड्स्
- (ii) मिरासदार
- (iii) सामाजिक गतिशिलतेची संकल्पना
- (iv) जत्रा व सणसमारंभ यांची भूमिका
- (v) वतन
- (vi) होन।

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-204

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Optional Paper 8

(Marathas in 17th and 18th Century Power Politics)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Discuss the bases of Maratha Political Power.

(ii) Examine the various views regarding the nature of Maratha state of the 18th Century.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Discuss the achievements of Maratha Confederacy. Which factors led to its disintegration ?

(ii) Bring out the importance of expansion of Maratha power in Krishna-Tungabhadra doab.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(i) Critically examine the Saranjamdari System.

P.T.O.

- (ii) Examine the role played by Damaji Gaikwad in the establishment of Maratha power in Gujarat.
- (iii) Give an account of the Maratha expansion in Bengal and Orissa.
- (iv) Explain the term 'Antarveda'. Bring out its significance in the 18th century power politics.

4. Answer any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (i) Chauth
- (ii) Sardeshmukhi
- (iii) Significance of the Battle of Amjhera
- (iv) Chhatrasal
- (v) Govindapant Bundela
- (vi) Malharrao Holkar.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (i) मराठ्यांच्या राजकीय सत्तेच्या मूलाधारांची चर्चा करा.
- (ii) 18व्या शतकातील मराठाराज्याच्या स्वरूपाविषयीच्या विविध मतांचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (i) मराठा मंडळाच्या कामगिरीची चर्चा करा. त्याच्या विघटनासाठी कोणते घटक कारणीभूत ठरले ?
- (ii) कृष्णा-तुंगभद्रा दुआबातील मराठा सत्ताविस्ताराचे महत्व विशद करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची प्रत्येकी **250** शब्दात उत्तरे लिहा : [20]

- (i) सरंजामदारी पद्धतीचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- (ii) गुजरातमध्ये मराठासत्ता प्रस्थापीत करण्यामध्ये दमाजी गायकवाड यांनी पारपाडलेल्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
- (iii) बंगाल व ओरिसा प्रांतातील मराठा सत्ता विस्ताराचा आढावा घ्या.
- (iv) 'अंतर्वेद' ही संज्ञा स्पष्ट करा. 18व्या शतकातील सत्ताराजकारणातील त्याचे महत्व सांगा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही **चार** टिपा प्रत्येकी **100** शब्दात लिहा : [20]

- (i) चौथ
- (ii) सरदेशमुखी
- (iii) अमझेरा लढाईचे महत्व
- (iv) छत्रसाल
- (v) गोविंदपंत बुंदेला
- (vi) मल्हारराव होळकर.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-205

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Optional Paper IX

(Nature of Dalit Movement in Maharashtra)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Assess the role played by Vithal Ramji Shinde in solving the problems of the Dalits.

(2) Explain Dr. Babasaheb Ambedkar's idea of 'welfare state' with special reference to Directive Principles of State Policy.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Give an account of the Kalaram Mandir Satyagraha and discuss its significance in the Dalit Movement.

(2) Discuss the aims, objectives and significance of the Independent Labour Party.

3. Answer any *two* of the following in **250** words each : [20]

(1) Evaluate the work of the Republican Party of India.

P.T.O.

- (2) Discuss in brief the achievements of the post-Ambedkar Dalit Movement.
- (3) Explain the views of Dr. Babasaheb Ambedkar on the Hindu Code Bill.
- (4) How did poetry in Dalit literature help to strengthen the Dalit Movement ?

4. Answer any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Janakka Shinde
- (2) 'Samata'
- (3) People's Education Society
- (4) Harijan Sevak Sangh
- (5) Poona Pact
- (6) Mangaon Conference.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) दलितांचे प्रश्न सोडविण्यात विठ्ठल रामजी शिंदे यांच्या भूमिकेचे मुल्यमापन करा.
- (2) राज्याच्या मार्गदर्शक तत्वांच्या विशेष संदर्भात डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांची कल्याणकारी राज्याची कल्पना स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) काळाराम मंदीर सत्याग्रहाचा वृत्तांत द्या. दलित चळवळीतील त्याच्या महत्वाची चर्चा करा.
- (2) स्वतंत्र मजूर पक्षाची ध्येय, उद्दिष्टे व महत्व याची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]

- (1) रिपब्लिकन पार्टी ऑफ इंडिया या पक्षाच्या कार्याचे मुल्यमापन करा.
- (2) आंबेडकरोत्तर दलित चळवळीच्या योगदानाची थोडक्यात चर्चा करा.
- (3) हिंदू कोड बिलबाबत डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचा दृष्टीकोण स्पष्ट करा.
- (4) दलित साहित्यातील कवितांनी दलित चळवळ बळकट करण्यास कशी मदत केली ?

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) जनाक्का शिंदे
- (2) समता
- (3) पिपल्स एज्युकेशन सोसायटी
- (4) हरिजन सेवक संघ
- (5) पुणे करार
- (6) मानगाव परिषद.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-206

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

[Optional Paper 10]

(Economic History of Medieval India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Examine the land revenue system under the Sultanate.

(2) Explain the nature of foreign trade under the Mughals.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Examine the main features of currency in Medieval South India.

(2) Do you agree that the 18th century was a period of economic prosperity ? Justify your answer.

3. Answer any *two* of the following in **250** words : [20]

(1) Discuss the features of the Iqta System.

(2) Examine the nature of commercialization of agriculture under the Mughals.

P.T.O.

- (3) Highlight the major trade routes in Medieval South India.
(4) State the major cotton textile manufacturing centres under Mughal India.

4. Answer any *four* of the following is **100** words each : [20]

- (1) Saranjam
(2) Dadani
(3) Chettiar
(4) Rupaya
(5) Varaha
(6) Hundi.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचा उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) सुलतानशाही काळातील जमीन महसूल व्यवस्थेचे परीक्षण करा.
(2) मुघलकालीन परदेशी व्यापाराचे स्वरूप स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) मध्ययुगीन दक्षिण भारतातील चलनव्यवस्थेच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.
(2) 18वे शतक हा आर्थिक भरभराटीचा काळ होता. याच्याशी तुम्ही सहमत आहात का ? तुमच्या उत्तराचे समर्थन करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तरे लिहा : [20]

- (1) इक्ता पद्धतीच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- (2) मुघलकालीन शेतीच्या व्यापारीकरणाच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.
- (3) मध्ययुगीन दक्षिणभारतातील प्रमुख व्यापारी मार्गावर प्रकाश टाका.
- (4) मुघलकालीन भारतातील प्रमुख सुती कापड निर्मिती केंद्र सांगा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]

- (1) सरंजाम
- (2) दादणी
- (3) चेट्टीयार
- (4) रूपाया
- (5) वराह
- (6) हुंडी.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-207

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

[Optional Paper 13]

(History of Science and Technology in India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Discuss the town planning and metallurgy in the Indus Valley Civilization.

(2) Examine the development of medicine in ancient India.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Give an account of the irrigation techniques and textile technology in medieval India.

(2) Critically examine the colonial policy towards science.

3. Answer any *two* of the following in **250** words : [20]

(1) Assess the contribution of Aryabhatta and Varahamihira to astronomy.

P.T.O.

- (2) Discuss the development of agriculture in medieval India. What changes were brought about therein ?
- (3) Examine the science education in independent India. What were its motives ?
- (4) Discuss the Industrial Policy Resolution of 1956 and assess its impact.

4. Answer any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Bead making technology in the Indus civilization
- (2) Wootz steel.
- (3) Artillery in medieval India
- (4) Pramatha Nath Bose
- (5) S. Ramanujan
- (6) Atomic Research in Independent India.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर शब्दात लिहा : [20]

- (1) सिंधु संस्कृतीमधील नगररचना व धातुशास्त्र यांची चर्चा करा.
- (2) प्राचीन भारतातील वैद्यकशास्त्राच्या विकासाचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तरे लिहा : [20]
- (1) मध्ययुगीन भारतातील जलसिंचन तंत्र व वस्त्रोद्योग तंत्रज्ञानाचा आढावा घ्या.
  - (2) विज्ञान विषयक 'वसाहतिक' धोखाचे टिकात्मक परीक्षण करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तरे लिहा : [20]
- (1) आर्यभट्ट व वराहमिहिर यांच्या खगोलशास्त्रातील योगदानाचे मुल्यांकन करा.
  - (2) मध्ययुगीन भारतातील शेतीच्या प्रगतीची चर्चा करा. त्यामध्ये कोणते बदल केले गेले ?
  - (3) स्वतंत्र भारतातील विज्ञान शिक्षणाचे परीक्षण करा. त्याचे कोणते हेतू होते ?
  - (4) इ.स. 1956 च्या औद्योगिक धोरण ठरावाची चर्चा करा व त्याच्या प्रभावाचे मुल्यमापन करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]
- (1) सिंधु संस्कृती मधील मणी तयार करण्याचे तंत्रज्ञान
  - (2) वुट्झ पोलाद
  - (3) मध्ययुगीन भारतातील तोफखाना
  - (4) प्रमथनाथ बोस
  - (5) एस्. रामानुजन
  - (6) स्वतंत्र भारतातील अणु उर्जा संशोधन.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-301

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

(Core Course No. 7)

(Ancient and Medieval Civilizations of the World)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Assess the contribution of Egypt to the development of Arts and Science.

(ii) Examine the socio-economic life of ancient Chinese civilization.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Explain the development of Mathematics and Medicine in ancient Indian Civilization.

(ii) Assess the progress of Western literature in the Medieval West.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(i) Mention the salient features of Roman Architecture.

(ii) Bring out the significance of Arabian Civilization in the Medieval West.

P.T.O.

- (iii) What were the causes for the struggle between the Church and State ?
- (iv) What is feudal system ? Explain its social effects on Medieval West.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (i) Define Civilization
- (ii) Nature of 'Dark Ages'
- (iii) Ideology of Confucious
- (iv) Absolute Monarchy
- (v) Manorial system
- (vi) Significance of Nation-States.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नचे **500** शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

- (i) कला आणि विज्ञानाच्या विकासात ईजिप्तने केलेल्या कामगिरीचे मूल्यांकन करा.
- (ii) प्राचीन चीनी संस्कृतीच्या सामाजिक-आर्थिक जीवनाचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नचे **500** शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

- (i) प्राचीन भारतीय संस्कृतीमधील गणित व वैद्यकशास्त्रातील विकास स्पष्ट करा.
- (ii) मध्ययुगीन पाश्चात्यांनी साहित्यातील केलेल्या प्रगतीचे मूल्यमापन करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (i) रोमन स्थापत्यकलेची ठळक वैशिष्ट्ये नमूद करा.
- (ii) मध्ययुगीन पारिचमात्य जगातील अरेबियन संस्कृतीचे महत्व विशद करा.
- (iii) धर्मसत्ता व राज्यसत्ता यांच्यातील संघर्षाची प्रमुख कारणे काय होती ?
- (iv) सरंजामी पद्धत म्हणजे काय ? मध्ययुगीन पारिचमात्यजगतावर तिचे काय सामाजिक परिणाम झाले ?

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (i) संस्कृतीची व्याख्या करा.
- (ii) मध्ययुगीन अंधार युगाचे स्वरूप
- (iii) कन्फ्यूशियसची विचारप्रणाली
- (iv) निरंकुश राजेशाही
- (v) मॅनोरियल पद्धती
- (vi) राष्ट्र-राज्याचे राजकीय महत्व.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-302

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

[Core Course No. 8]

(Indian History : Challenges and Perspectives)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Take a brief review of the theories about the Ancient State in Indian History.

(2) What is 'Urbanisation' ? Examine the processes of urbanisation in Indian History.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) What is 'Feudalism' ? Explain the feudalism debates in Indian History.

(2) State the meaning of 'Capitalism'. What factors were led for potentialities of capitalism in India ?

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) Explain the salient features of Democratic State.

P.T.O.

- (2) Mention the types of Urbanisation.
- (3) Examine the contribution of William Jones as an orientalist scholar to the Indian History.
- (4) Explain the nature of Nation-State.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Abul Fazl's Ideology of State
- (2) Nature of Economic Feudalism
- (3) Philosophical Foundation of Orientalism
- (4) Theocratic State
- (5) Theory of Saptang
- (6) Social aspects of Urban Society.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) प्राचीन भारतीय राज्यविषयक सिद्धांतांचा थोडक्यात आढावा घ्या.
- (2) नागरीकरण म्हणजे काय ते सांगून भारतीय इतिहासातील नागरीकरणाच्या प्रक्रियेचे मूल्यांकन करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) सामंतशाही म्हणजे काय ? भारतीय इतिहासातील सामंतशाहीविषयक विवाद स्पष्ट करा.
- (2) भांडवलशाहीचा अर्थ सांगा. भारतातील भांडवलशाही सक्षम होण्यासाठी कोणते घटक कारणीभूत ठरले ?

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) लोकसत्ताक राज्याची ठळक वैशिष्ट्ये नमूद करा.
- (2) नागरीकरणाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- (3) पौर्वात्यवादी इतिहासकार या नात्याने भारतीय इतिहासातील विल्यम जोन्सच्या योगदानाचे मूल्यांकन करा.
- (4) राष्ट्र-राज्य संकल्पनेचे स्वरूप विशद करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) अबुल फझलचे राज्यविषयक विचार
- (2) आर्थिक सरंजामशाहीचे स्वरूप
- (3) पौर्वात्यवादाची तात्विक बैठक
- (4) ईश्वरसत्ताक राज्य
- (5) राज्यविषयक सप्तांग सिद्धांत
- (6) नागरी समाजाचे सामाजिक घटक.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-303

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Core Paper No. 9

(Economic History of Modern India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Discuss the 'Free Trade Phase' [1813-1853] of the colonial economy.

(ii) Explain the process of deindustrialisation. How far did it affect India ?

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Examine the Permanent Settlement in Bengal [1793]. What were its consequences ?

(ii) Give an account of the development of Iron and Steel Industry in India, during the period of your study.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(i) What is 'Commercialization of Agriculture' ? State its consequences in the Rule of British India.

P.T.O.

- (ii) Examine the nature of Internal Trade in Economic History of Modern India.
- (iii) Mention the salient features of Banking under the British Rule in India.
- (iv) What were the adverse effects of the Great depression done on the Foreign Trade of India ?

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (i) Merits of Mahalwari System
- (ii) Nature of Economic Imperialism
- (iii) Recommendations of Sir William Accworth Committee
- (iv) Importance of Railway Industry
- (v) Role of Reserve Bank of India
- (vi) Define Financial decentralization.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]

- (i) वसाहतवादी अर्थव्यवस्थेतील 'खुल्या व्यापाराच्या अवस्थेची' [1813-1853] चर्चा करा.
- (ii) अनुद्योगीकरणाची प्रक्रिया विशद करा. या प्रक्रियेचा भारतावर कितपत परिणाम झाला ?

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]
- (i) बंगालमधील कायमधारा पद्धतीचे [1793] परीक्षण करा. त्याचे परिणाम काय झाले ?
- (ii) तुमच्या अभ्यासक्रमाच्या कालखंडातील, भारतामधील लोखंड व पोलाद उद्योगाच्या विकासाचा वृत्तांत द्या.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दात लिहा : [20]
- (i) 'शेतीचे व्यापारीकरण' म्हणजे काय ? ब्रिटिश राजवटीतील भारतावरील त्याचे परिणाम सांगा.
- (ii) आधुनिक भारताच्या आर्थिक इतिहासातील अंतर्गत व्यापाराचे स्वरूप विशद करा.
- (iii) ब्रिटिशकालीन भारतातील पेढींची वैशिष्ट्ये नमूद करा.
- (iv) आर्थिक महामंदीमुळे भारताच्या परराष्ट्रीय व्यापारावर कोणते अनिष्ट परिणाम घडून आले ?
4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची थोडक्यात उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]
- (i) महालवारी पद्धतीचे गुण
- (ii) आर्थिक साम्राज्यवादाचे स्वरूप
- (iii) सर विल्यम अँकवर्थ समितीच्या शिफारसी
- (iv) रेल्वे उद्योगाचे महत्व
- (v) भारतीय रिझर्व्ह बँकेची भूमिका
- (vi) वित्तिय विकेंद्रीकरणाचा अर्थ

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-304

M.A. (Third Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Optional Paper No. 15

(Maharashtra in the 19th Century : Structural Changes)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Explain the nature of Bhakti Movement in Medieval Maharashtra.

(ii) State the salient features of British Revenue System in Maharashtra.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Define constitutionalism. How was the social life in 19th Century Maharashtra influenced by it ?

(ii) Examine the impact of Utilitarianism on the intellectuals in Maharashtra.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(i) There were potentials of social mobility in the Maratha Expansionism of 18th Century Maharashtra. Explain.

P.T.O.

- (ii) What do you know about the Romanticism ?
- (iii) Explain the nature of Cultural Nationalism in Maharashtra.
- (iv) Analyse the role of Pune Sarvajnika Sabha in creating national consciousness among the people of Maharashtra.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (i) Historical significance of Chh. Shivaji's Swarajya
- (ii) Social Stratification
- (iii) Nature of Non-Brahmin Movement
- (iv) Economic Nationalism
- (v) The salient features of 'Working Class Movement'
- (vi) Political significance of Bombay Association.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (i) मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील भक्ती चळवळीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (ii) महाराष्ट्रातील ब्रिटिश महसूल व्यवस्थेची ठळक वैशिष्ट्ये नमूद करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (i) घटनावादाचा अर्थ सांगा. 19व्या शतकातील महाराष्ट्रीय सामाजिक जीवन त्यामुळे कसे प्रभावित झाले ?
- (ii) महाराष्ट्रातील बुद्धीमंतावरील उपयुक्ततावादाच्या प्रभावाचे परीक्षण करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची प्रत्येकी **250** शब्दात उत्तरे लिहा : [20]

- (i) 18व्या शतकातील महाराष्ट्राच्या मराठा विस्तारवादात सामाजिक गतिशीलतेच्या क्षमता होत्या. स्पष्ट करा.
- (ii) 'स्वच्छंदतावादा'विषयी तुम्हास काय माहिती आहे ?
- (iii) महाराष्ट्रातील सांस्कृतिक राष्ट्रवादाचे स्वरूप विशद करा.
- (iv) महाराष्ट्रातील लोकांमध्ये राष्ट्रीय जागृती घडवून आणण्यात पुणे सार्वजनिक सभेचा कार्याचे परीक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही **चार** टिपांची उत्तरे प्रत्येकी **100** शब्दात लिहा : [20]

- (i) छ. शिवाजी महाराजांच्या स्वराज्याचे ऐतिहासिक महत्व
- (ii) सामाजिक स्तरिकरणाचा अर्थ
- (iii) ब्राह्मणेत्तर चळवळीचे स्वरूप
- (iv) आर्थिक राष्ट्रवाद
- (v) कष्टकरी वर्गाच्या चळवळीची ठळक वैशिष्ट्ये
- (vi) बॉम्बे असोशियशनचे राजकीय महत्व.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-305

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

[Optional Paper No. 16]

[British Administrative Policies in India (1765-1892)]

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Discuss the ideological influences on British Administrative Policies in India.

(2) Discuss the “Free Trade Phase” of the colonial-economy.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) How did the utilitarian philosophy influence the Land Revenue Policy in British India ?

(2) Explain the famine policy of the British Government in India.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) State the recommendations made in the Wood’s Despatch.

(2) Examine the East India Company’s policy towards the native rulers.

P.T.O.

- (3) Examine the policy of restoration adopted by Queen's Proclamation.
(4) Assess the merits of the Indian Council Act of 1892.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Ring Fence Policy
(2) Doctrine of Lapse
(3) Vernacular Press Act
(4) High Court Act of 1861
(5) Objectives of Queen's Proclamation
(6) Political significance of the Indian Council Act of 1861.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) ब्रिटीशांच्या भारतातील प्रशासकीय धोरणावरील वैचारिक प्रभावाची चर्चा करा.
(2) वसाहतवादी अर्थव्यवस्थेतील 'खुल्या व्यापाराच्या अवस्थेची' चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) भारतातील जमीन महसूलविषयक पद्धतीवर उपयुक्ततावादी तत्वज्ञानाचा कसा प्रभाव पडला ?
(2) भारतातील ब्रिटिश शासनाचे दुष्काळविषयक धोरण स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) वुडच्या खलित्यातील शिफारसी सांगा.
- (2) ईस्ट इंडिया कंपनीच्या एतद्देशीय सत्ताधाऱ्यांबरोबर असलेल्या धोरणाचे परीक्षण करा.
- (3) राणीच्या जाहिरनाम्याने स्विकारलेल्या पुनर्स्थापनेच्या धोरणाचे परीक्षण करा.
- (4) 1892 च्या भारतीय कायदेमंडळ विषयक कायद्यातील गुणांचे मूल्यांकन करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) संरक्षक कवच धोरण (Ring Fence Policy)
- (2) खालसा तत्व
- (3) व्हर्नाक्युलर प्रेस ॲक्ट
- (4) 1861 चा हायकोर्ट कायदा
- (5) राणीच्या जाहिरनाम्याची उद्दिष्टे
- (6) 1861 च्या भारतीय कायदेमंडळ विषयक कायद्याचे राजकीय महत्व.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-306

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

[Optional Paper No. 17]

(Gender and Indian History)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) What is 'Patriarchy'? Take a review of Patriarchist Historiography.

(2) Examine the Marxist approach of Feminism.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Examine the family and community factors affecting to the women in India.

(2) Explain the philosophical foundations of post-modern approaches towards the Feminism.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) State the salient features of Radical approaches to the Feminism.

(2) Explain the views of Simone de Beauvoir about the Gender.

(3) Assess the philosophy of women in Buddhism.

(4) Examine the position of women in Hindu religion.

P.T.O.

4. Write short notes on any *Four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Gerda Lerner
- (2) Nature of 'Women Empowerment'
- (3) Economy and Indian Women
- (4) Liberal Approach to Feminism
- (5) The Position of Worker Women
- (6) Jainism and Women.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]

- (1) पितृसत्ताक म्हणजे काय ते सांगून पितृसत्ताकवादी इतिहास लेखनशास्त्राचा आढावा घ्या.
- (2) स्त्रीवादाच्या मार्क्सवादी विचार प्रवाहाचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]

- (1) भारतातील स्त्री जीवनावर कुटुंब आणि समाज या घटकांनी कसा परिणाम केला त्याचे परीक्षण करा.
- (2) उत्तर आधुनिक स्त्रीवादविषयक विचार प्रवाहाची तात्विक बैठक स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दात लिहा : [20]

- (1) स्त्रीवादी पुरोगामी विचार प्रवाहाची ठळक वैशिष्ट्ये नमूद करा.
- (2) लिंगभावविषयक सायमन द बेव्होइरचे विचार स्पष्ट करा.
- (3) बौद्धवादातील स्त्रीविषयक तत्वज्ञाचे मूल्यमापन करा.
- (4) हिंदू धर्मातील स्त्रीयांच्या स्थानाविषयी परीक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]

- (1) जेडा लर्नर
- (2) महिला सबलीकरणाचे स्वरूप
- (3) अर्थव्यवस्था व भारतीय स्त्रीया
- (4) स्त्रीवादी उदारमतवाद विचारप्रवाह
- (5) कष्टकरी स्त्रीयांचे स्थान
- (6) जैनधर्म व स्त्रीया.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-307

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

[Optional Paper No. 18]

(East Asia : China, 1900-2000)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Evaluate the role of Chiang Kai-shek in the Nationalist Government of China.

(2) Explain the factors that led to the establishment of Communist Party in China.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Examine the causes of the Communist Revolution of 1949 in China.

(2) Discuss the Chinese Foreign Policy with India from 1954 to 2000 A.D.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) “The republic of Uan-Shi-Kai was the ‘Phantom-Republic’.” Do you agree with this statement ? Why ?

(2) Why did Manchuria attack on China in 1931 ?

P.T.O.

(3) Explain the significance of cultural revolution.

(4) Explain the nature of Tiananmen Incident.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

(1) Impact of Western Education in China.

(2) The Political Philosophy of Dr. Sun-Yat-Sen.

(3) Principles of Panchasheel.

(4) Significance of May Fourth Movement.

(5) Nature of Agricultural Collectivization.

(6) Importance of 'Great Leap Forward'.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

(1) चीनच्या राष्ट्रवादी शासनातील चेंगकै-शेकच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.

(2) चीन मध्ये साम्यवादी पक्षाच्या स्थापनेस जबाबदार ठरलेले घटक स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

(1) 1949 च्या चीन मधील साम्यवादी क्रांतीच्या कारणांचे परिक्षण करा.

(2) 1954 ते 2000 या कालातील चीनच्या भारतविषयक परराष्ट्रीय धोरणांची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) युआन-शी काईचे प्रजासत्ताक हे आभासात्मक प्रजासत्ताक होते. या विधानासाठी तुम्ही सहमत आहात काय ? कां ?
- (2) 1931 साली मांचुरियाने चीनवर आक्रमण कां केले ?
- (3) सांस्कृतिक क्रांतीचे महत्व विशद करा.
- (4) तैनानमेन प्रसंगाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) पाश्चिमात्य शिक्षणाचा चीनवरील प्रभाव.
- (2) डॉ. सन्-यत-सेन्चे राजकीय तत्वज्ञान.
- (3) पंचशील तत्वे.
- (4) 4 मे च्या चळवळीचे महत्व.
- (5) शेतीच्या सामुहिकीकरणाचे स्वरूप.
- (6) भविष्याकडे मोठी झेपचे महत्व.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-401

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

(Core Paper No. 10)

[History of Modern India (1857-1971)]

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Examine the contribution of Raja Ram Mohan Roy to the Indian Renaissance.

(ii) What is the myth and reality of Safety-Valve Theory ?
Comment.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) What role did the Swadeshi and the Worker's movements play in making the National Movement a Mass Movement ?

(ii) Explain the nature of Indian Foreign Policy.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(i) What role did the Revolutionaries play in the Indian National Movement ?

(ii) The freedom struggle was as a "War of Position". Do you agree with this statement ? Why ?

P.T.O.

- (iii) Mention the salient features of Indian Constitution.
(iv) Explain the significance of secularism in the National Integration.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (i) Contribution of Derozio
(ii) Aims of British India Association
(iii) Philosophy of Non-violence
(iv) Define Modernity
(v) Directive Principles in Indian Constitution
(vi) Principles of Panchasheel.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (i) राजा राममोहन रॉय यांच्या भारतीय प्रबोधनातील कामगिरीचे मूल्यांकन करा.
(ii) 'सुरक्षा झडप सिद्धांता'बद्दल कल्पित काय आणि वास्तव काय होते ? भाष्य करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (i) राष्ट्रीय चळवळीला जन आंदोलन बनविण्यात स्वदेशी चळवळ आणि कामगार चळवळीने कोणती भूमिका बजावली ?
(ii) भारताच्या परराष्ट्रीय धोरणाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]

- (i) भारतीय स्वातंत्र्य आंदोलनात क्रांतीकारकांनी कोणती भूमिका पार पाडली ?
- (ii) भारतीय स्वातंत्र्य चळवळ हे भूमिका युद्ध होते, याविधानाशी तुम्ही सहमत आहात काय ? कां ?
- (iii) भारतीय राज्यघटनेची ठळक वैशिष्ट्ये नमूद करा.
- (iv) राष्ट्रीय एकात्मकतेतील धर्मनिरपेक्षवादाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (i) डेरोझिओची कामगिरी
- (ii) ब्रिटिश इंडिया असोशियशनचे हेतू
- (iii) अहिंसा तत्वज्ञान
- (iv) आधुनिकतेची व्याख्या करा
- (v) भारतीय राज्यघटनेतील मार्गदर्शक तत्त्वे
- (vi) पंचशील तत्त्वे.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-402

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Core Paper No. 11

(Intellectual History of the Modern West)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) What is Renaissance ? Explain its nature and contribution to the intellectual history of the Modern West.

(2) Explain the concept 'Liberalism'. What impact was done of Liberalism on the educated class in India ?

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) What is 'Utilitarianism' ? What was its impact on British India ?

(2) Explain the philosophical foundations of Marx towards the Socialism and Communism.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words : [20]

(1) State the impact of scientific progress in the Modern-West.

P.T.O.

- (2) Explain the salient features of Humanism.
  - (3) Assess Lenin's Ideology of Capitalism and Imperialism.
  - (4) Bring out the political significance of Democracy.
4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (1) The meaning of Enlightenment.
  - (2) Nature of Romanticism.
  - (3) Demerits of Totalitarianism.
  - (4) Define Darwinism.
  - (5) Problems of Internationalism.
  - (6) Salient features of Post-Modernism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]
  - (1) प्रबोधन म्हणजे काय ? त्याचे स्वरूप आणि आधुनिक पाश्चात्य वैचारिक इतिहासास लाभलेले योगदान स्पष्ट करा.
  - (2) 'उदारमतवाद' ही संकल्पना विशद करा. भारतातील सुशिक्षित वर्गावर उदारमतवादाचा काय प्रभाव पडला ?

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) 'उपयुक्ततावाद' म्हणजे काय ? ब्रिटिशकालीन भारतावर त्याचा कोणता प्रभाव पडला ?
  - (2) मार्क्सची समाजवाद आणि साम्यवादविषयक तात्विक बैठक स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) आधुनिक पाश्चिमात्य जगावरील वैज्ञानिक प्रगतीचा प्रभाव सांगा.
  - (2) मानवतावादाची ठळक वैशिष्ट्ये नमूद करा.
  - (3) भांडवलशाही आणि साम्राज्यवादविषयक लेनिनच्या विचारप्रणालीचे मूल्यांकन करा.
  - (4) लोकशाहीचे राजकीय महत्व नमूद करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) बुद्धीप्रामाण्यवादाचा अर्थ.
  - (2) स्वच्छंदतावादाचे स्वरूप.
  - (3) सर्वकषवादाचे दोष.
  - (4) डार्विनवादाचा अर्थ.
  - (5) आंतरराष्ट्रवादाच्या समस्या.
  - (6) उत्तर-आधुनिकवादाची ठळक वैशिष्ट्ये.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-403

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

(Core Paper No. 12)

(World After World War II [1945-2000])

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) What is 'Cold War' ? Briefly analyse its causes.

(ii) Account for the rise of Israel as a sovereign Independent Nation.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Discuss the development of communism in South-East Asia with special reference to Indo-china.

(ii) Assess the causes of Disintegration of the USSR.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(i) Explain the nature of Berlin Crisis. What was its significance in the Cold War ?

P.T.O.

- (ii) State the role of SEATO as Military Alliances.
- (iii) What role did the U.N. Play in Vietnam War ?
- (iv) Bring out the political significance of Non-Aligned Movement during the period of your study.

4. Write short notes any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (i) Nature of Warsaw Pact
- (ii) Aims of CENTO Alliance
- (iii) The concept of 'Galsnost'
- (iv) Define Civil War
- (v) Significance of Oil Politics in West Asia
- (vi) Consequences of USSR's Disintegration.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

(i) 'शीतयुद्ध' म्हणजे काय ? त्याच्या उदयाची कारणमिमांसा करा.

(ii) एक सार्वभौम राष्ट्र म्हणून इस्रायलच्या उदयाच्या वृत्तांत द्या.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

(i) इंडो-चायनाच्या विशेष संदर्भात दक्षिण-पूर्व आशियातील साम्यवादाच्या विकासाची चर्चा करा.

(ii) सोव्हिएट संघराज्याच्या विघटनाची कारणमिमांसा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची प्रत्येकी **250** शब्दात उत्तरे लिहा : [20]

- (i) बर्लिन समस्येचे स्वरूप विशद करा. तिचे शीतयुद्धातील महत्व काय होते ?
- (ii) एक लष्करी संघटन म्हणून सिअॅटो (SEATO) ची भूमिका विशद करा.
- (iii) व्हिएटनाम युद्धात संयुक्त राष्ट्र संघटनेने कोणती भूमिका बजावली ?
- (iv) तुमच्या अभ्यासक्रमाच्या कालखंडातील अलिप्ततावादी चळवळीचे राजकीय महत्व विशद करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही **चार** टिपांची उत्तरे प्रत्येकी **100** शब्दात लिहा : [20]

- (i) वार्सा कराराचे स्वरूप
- (ii) सॅंटे (CENTO) संघटनेचे हेतू
- (iii) ग्लासनेस्त (Glasnost) संकल्पनेचा अर्थ
- (iv) यादवी युद्धाची व्याख्या करा
- (v) पश्चिम आशियातील तेलचा राजकारणाचे महत्व
- (vi) सोव्हिएट संघराज्याच्या (USSR) विघटनाचे परिणाम.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-404

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

[Optional Paper 19]

(Nature of Transformation in 19th Century Maharashtra)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Discuss various social reform movements directed towards the improvement in the position of women.

(2) Bring out the changes in the trends and format of new literature in the 19th Century Maharashtra.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Examine the contribution of Satyashodhak Samaj to the social reform movement in Maharashtra.

(2) State the significance of industrial growth on the economy of Maharashtra.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
- (1) Explain the principles of Prarthana Samaj and examine its achievement.
  - (2) Trace the development of trade and commerce in the 19th Century Maharashtra.
  - (3) Mention the salient features of the nature of Renaissance in 19th century Maharashtra.
  - (4) Evaluate the thoughts of Lokhitwadi in Shatapatras with special reference to the new education.
4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (1) Nature of casteism in 19th century.
  - (2) What is 'Demographic Movement' ?
  - (3) Objectives of Paramhansa Mandali.
  - (4) Meaning of 'Commercialization of Agriculture'.
  - (5) Reformist Revivalism.
  - (6) Salient features of counter-cultural movement.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
- (1) स्त्रियांच्या परिस्थितीत सुधारणा घडवून आणण्यासाठी सुरु केलेल्या विविध सामाजिक सुधारणा चळवळींची चर्चा करा.

(2) 19व्या शतकात महाराष्ट्रातील नवसाहित्याच्या प्रवाह आणि रचना पद्धतीत घडून आलेले बदल विशद करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तरे 500 शब्दात लिहा : [20]

(1) महाराष्ट्रातील सामाजिक सुधारणा चळवळीतील सत्यशोधक समाजाच्या योगदानाचे परीक्षण करा.

(2) महाराष्ट्रातील अर्थकारणात औद्योगिक विकासाचे महत्व स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दात लिहा : [20]

(1) प्रार्थना समाजाची तत्वे स्पष्ट करून त्याच्या कामगिरीचे परीक्षण करा.

(2) 19व्या शतकाच्या महाराष्ट्रातील व्यापार व उद्दिम यांच्या विकासाचा मागोवा घ्या.

(3) 19व्या शतकातील महाराष्ट्राच्या प्रबोधन स्वरूपाची ठळक वैशिष्ट्ये नमूद करा.

(4) नवशिक्षणाच्या विशेष संदर्भात शतपत्रांतील लोकहितवादींच्या विचारांचे मूल्यमापन करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]

(1) 19व्या शतकातील जातीयतेचे स्वरूप

(2) लोकसंख्येचे स्थानांतर म्हणजे काय ?

(3) परमहंस मंडळीची उद्दिष्ट्ये

(4) शेतीच्या व्यापारीकरणाचा अर्थ

(5) सुधारणावादी पुनरुज्जीवनवाद

(6) प्रति-सांस्कृतिक चळवळीची वैशिष्ट्ये.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-405

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

[Optional Paper No. 20]

(Socio-Religious Reform Movements in South India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Examine the nature of social reform movement in the 19th Century India.

(ii) State the salient features of Veersalingam Pantulu movement in Andhra.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Give an account of the socio-religious legislation in Mysore.

(ii) Why did 'Non-Brahmin Movement' start in Tamil Nadu ?

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(i) Discuss about the Religious reforms in Andhra Pradesh.

P.T.O.

- (ii) Give an account of Narayana Movement in Kerala.
- (iii) Assess the contribution of E. V. Ramaswamy Periyar in Tamil Nadu.
- (iv) State the consequences of the religious reform movement in 19th Century India.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (i) Objectives of Alluri Sitaramarajulu movement.
- (ii) What is meant by 'Non-Brahmin Movement' ?
- (iii) Self-respect movement in Tamil Nadu.
- (iv) Objectives of Justice Party.
- (v) Importances of Narayana Movement.
- (vi) Annadurai.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (i) 19व्या शतकातील भारतातील सामाजिक सुधारणा चळवळीच्या स्वरूपाचे परिक्षण करा.
- (ii) आंध्र प्रदेशातील वीरशैलिंगम् पंतूलू चळवळीची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

(i) म्हैसूरमधील सामाजिक-धार्मिक विधी नियमांचा वृत्तांत द्या.

(ii) ब्राह्मणेतर चळवळ तामीळनाडूमध्ये कां सुरुं झाली ?

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]

(i) आंध्र प्रदेशातील धार्मिक सुधारणांची चर्चा करा.

(ii) केरळमधील नारायण चळवळीचा वृत्तांत द्या.

(iii) तामीळनाडूमधील इ. व्ही. रामास्वामी पेरियार यांच्या कार्याचे मूल्यमापन करा.

(iv) 19व्या शतकातील भारतातील धार्मिक सुधारणा चळवळीचे परिणाम सांगा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

(i) अल्लूरी सीतारामराजू चळवळीची वैशिष्ट्ये.

(ii) 'ब्राह्मणेतर चळवळ' म्हणजे काय ?

(iii) तामीळनाडूमधील आत्मसन्मानाची चळवळ.

(iv) जस्टिस पार्टीची वैशिष्ट्ये.

(v) नारायण चळवळीचे महत्व.

(vi) आण्णादुराई.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-406

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

[Optional Paper No. 21]

(Urban History)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
  - (i) Defining the term Urbanisation, discuss the factors leading to the Urbanisation in South India.
  - (ii) Describe the main features of Urbanisation under colonization.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
  - (i) “From 600 B.C. onwards urbanisation made remarkable headway.” Explain the statement.
  - (ii) Give an account of the archaeological sources for the study of Urban History.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
  - (i) Explain the local life in Indus Valley.

P.T.O.

- (ii) Explain the importance of hinterland of port for the development of ports.
- (iii) Discuss the process of establishment and types of towns in Mauryan period as depicted in Megasthenes Indica.
- (iv) What is Urban decay ?

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (i) 'Saptang Theory' of Kautilya's Arthashastra
- (ii) Foreign sources for the study of urban history
- (iii) Revolution in Urbanisation
- (iv) Elements of city planning of Mohenjo Daro
- (v) Cantonment and development of city
- (vi) Administrative towns.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (i) नागरीकरण ही संज्ञा स्पष्ट करा आणि दक्षिण भारताच्या इतिहासातील नागरीकरणास कारणीभूत ठरलेल्या घटकांची चर्चा करा.
- (ii) वसाहतकालीन नागरीकरणाच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]
- (i) 'इ. स. पूर्व 600 पासून पूढे नागरीकरणाने विशेष प्रगती केली'—हे विधान स्पष्ट करा.
- (ii) नागरी इतिहासाच्या अभ्यासाची पुरातत्त्वीय साधनांचा आढावा घ्या.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]
- (i) सिंधू संस्कृतीतील लोकजीवन स्पष्ट करा.
- (ii) बंदरांच्या विकासासाठी पार्श्वप्रदेशाचे महत्व स्पष्ट करा.
- (iii) मॅगॅस्थेनिसचा 'इंडिका' या ग्रंथाच्या आधारे मौर्य काळातील नगरांची निर्माण प्रक्रिया आणि प्रकार यांची चर्चा करा.
- (iv) नगरांची अवनती (ऱ्हास) म्हणजे काय ?
4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]
- (i) कौटिल्याच्या अर्थशास्त्रातील 'सप्तांग सिद्धांत'
- (ii) नागरी इतिहासाच्या अभ्यासाची परकीय साधने
- (iii) नागरीकरणातील क्रांती
- (iv) मोहेंजोदारो नगर नियोजनाचे घटक
- (v) सैनिकी छवण्या आणि नागरीविकास
- (vi) व्यवस्थापकीय शहरे.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4005]-407

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

[Optional Paper No. 22]

[East Asia : Japan (1853-2000)]

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) How did the Meiji Restoration lead to the Modernisation of Japan ? Examine.

(2) Analyse the factors responsible for the Sino-Japan War (1894-95).

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Assess the nature of Washington Conference and explain its significance.

(2) Define the term Constitutionalism and discuss the nature of Constitutionalism in Japan.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) Explain the salient features of Feudalism in Japan.

P.T.O.

- (2) Examine the factors leading to the create Russo-Japan War (1904-05).
  - (3) State the nature of Twentyone demands of Japan. What were the China's reaction with it ?
  - (4) Assess the relations between Japan and US after 1952.
4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (1) Treaty of Kanagawa
  - (2) Nature of Militarism in Japan
  - (3) Anglo-Japanese Treaty (1902)
  - (4) Manchurian Crisis (1931)
  - (5) General Mac-Orther
  - (6) Japan's Relations with Independent India.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
- (1) जपानच्या आधुनिकीकरणास मेईजी पुनर्स्थापना कशी सहाय्यभूत ठरली ? परीक्षण करा.
  - (2) चीन-जपान युद्धास (1894-95) कारणीभूत ठरलेल्या घटकांचे विश्लेषण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) वॉशिंग्टन परिषदेच्या स्वरूपाचे मुल्यमापन करा व त्याचे महत्व स्पष्ट करा.
- (2) घटनावाद या संज्ञेची व्याख्या करा व जपानमधिल घटनावादाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]

- (1) जपानमधिल सरंजामशाहीची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (2) रशिया-जपान युद्ध (1904-05) उद्भवण्यास कारणीभूत ठरलेल्या घटकांचे परीक्षण करा.
- (3) जपानच्या एकवीस मागण्यांचे स्वरूप सांगा. त्या संदर्भातील चीनची प्रतिक्रिया काय होती ?
- (4) 1952 नंतरच्या जपान व अमेरिका यांच्यातील संबंधाचे मुल्यमापन करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) कानागावाचा तह
- (2) जपानमधिल लष्करवादाचे स्वरूप
- (3) इंग्लंड-जपान करार (1902)
- (4) मांचुरियन पेचप्रसंग (1931)
- (5) जनरल मॅक ऑर्थर
- (6) स्वतंत्र भारताशी जपानचे संबंध.